

Mariborske lekarne Maribor
Svet javnega zavoda
Minařikova 6

2000 MARIBOR

Poročilo komisije, ki je proučevala potek investicije v izgradnjo podjetja MARIFARM

Komisija se je sestala od imenovanja na Svetu javnega zavoda dvakrat z nalogo, da prouči potek izgradnje nove tovarne zdravil MARIFARM in eventualne nepravilnosti pri poteku izgradnje. Velik del komunikacije dela komisije pa je potekal tudi po elektronski pošti, ko so člani komisije dopolnjevali gradivo skupaj s strokovnimi službami Mariborskih lekarn, ki so bili vključeni v izgradnjo podjetja MARIFARM d.o.o.

Delovno verzijo Poročila je bila posredovana tudi g. Pukšiču, ki je bil vodja projekta MARIFARM, ki je podal svoje poglede na poročilo in so vključeni v končno poročilo.

Strokovne službe (gos. Darinka MIKL) javnega zavoda Mariborske lekarne so pripravile za delo komisije vsa gradiva, ki jih imajo in preglednice, ki omogočajo, da je komisija lahko ugotavljala potek investicije in morebitno odgovornost nosilcev investicijske dejavnosti v javnem zavodu Mariborske lekarne Maribor, Farmadent d.o.o. in kasneje tudi v podjetju Marifarm d.o.o.

Dokumenti iz katerih smo lahko povzeli nekatere ugotovitve so vezani na pripravo investicije kot tudi samo izvedbo oddaje gradbenih in obrtniških del:

1. Sklep Mestnega sveta MOM

Sklep Mestnega sveta MOM z dne 29.06.2005 (GMS 407) o dodelitvi stavbne pravice za gradnjo blagovno distribucijskega centra na parcelni številki 1044/1 k.o. Tezno . Mestna občina je v sklepu predvidela, da bo začetek gradnje leta 2006

Začetek načrtovanja »Izgradnje blagovno distribucijskega centra lekarniške dejavnosti«, kot se je projekt prvotno imenoval, seže v leto 1993, ko je mestna občina dovolila Javnemu zdravstvenemu zavodu načrtovati razvoj lekarniške dejavnosti na Tezmem. Leta 2005 je Mestni svet MOM Javnemu zdravstvenemu zavodu Mariborske lekarne Maribor (JZZ MLM) podelil na svoji redni seji dne 27.06.2005 stavbno pravico na zemljišču št. parcele 1044/1 k.o. Tezno za dobo 50 let brez plačila nadomestila. **Pogodba o stavbni pravici ni bila nikoli podpisana.**

Pogodbe o stavbni pravici komisiji ni bila predložena, da bi lahko ugotovila kaj pomeni ta stavbna pravica za dobo 50 let in to brezplačno. Dejstvo pa je, da so Mariborske lekarne kupnino v višini 17.369.884,00 SIT (72.483,24 EUR) plačale, zato je bila tudi dana »brezplačna« stavbna pravica, ki se je nato spremenila v lastništvo.

Pomembno dejstvo je tudi, da so Lekarne Maribor Farmadent za namene izgradnje Marifarma dokapitalizirale tudi z zemljiščem in sicer parc.št. 1044/1,1044/2,1044/3 in 1048/1 v skupni vrednosti 1.419.500 EUR (stvarni vložek) za kar obstajajo dodatni sklepi sveta zavoda in mestnega sveta.

Dogovori o brezplačni stavbni pravici so potekali zaradi neurejenega zemljiškoknjižnega vpisa na parc.št.1044/1 k.o. Tezno, ki so jo Lekarne Maribor kupile leta 1993 od Mestne **občine**

Maribor. Mestna občina Maribor se je na podlagi 65. Člena Zakona o zavodih vknjižila kot lastnica na predmetnem zemljišču.

Zato je bil sprožen sodni postopek, ki je bil zaključen v korist lekarn. Po vpisani lastninski pravici Lekarn Maribor je lahko bila izvedena dokapitalizacija z zemljišči.

2. Dokapitalizacija družbe FARMADENT d.o.o.

Dokapitalizacija družbe Farmadent d.o.o. in kasneje oddelitev premoženja iz družbe FARMADENT d.o.o. in ustanovitev družbe MARIFARM d.o.o. je bil po zbranih podatkih po naslednjem sosledju:

1. Ustanovitev družbe FARMADENT d.o.o. kot hčerinska družba Javnega zavoda Mariborske lekarne je bila ustanovljena 20.08.1999 na osnovi sklepa Sveta JZ MLM in notarskega zapisa. Namen ustanovitve družbe je bil med drugim tudi razširitve dejavnosti podjetja FARMADENT d.o.o. na področje dejavnosti proizvodnje zdravil in drugih izdelkov za nego in zdravje kar je posledično ob veleprodaji pomenilo tudi postavitev lastne proizvodnje.
2. Sveta zavoda Lekarn Maribor je 4.8.2006 potrdil dokapitalizacijo družbe Farmadent v višini 36.100.000 EUR z namenom izgradnje proizvod. centra.
3. Sklep o dokapitalizaciji v višini 36.100.000 EUR je potrdil MS MOM na 40. Seji Mestnega sveta dne 11.9.2006. Sklep se je glasil:
  - Mestni svet Mestne občine Maribor daje Javnemu zdravstvenemu zavodu Mariborske lekarne Maribor soglasje za dokapitalizacijo družbe Farmadent d.o.o v višini 36.100.000 EUR oziroma 8.651.004.000,00 SIT do leta 2009 iz lastnih finančnih sredstev in sredstev naloženih v vrednostne papirje.
4. Na seji sveta zavoda Mariborske lekarne je dne 22.1.2008 bil sprejet sklep, da se poveča osnovni kapital družbe Farmadent za 36.100.000 EUR. Povečanje so bo izvršilo deloma s stvarnim vložkom, deloma s plačilom v gotovini na sledeč način:
  - Povečanje v višini 23.195.250,00 EUR se izvrši s stvarnim vložkom, ki ga bo vložil edini družbenik Javni zdravstveni zavod Mariborske lekarne Maribor in sicer z 225.000 delnicami družbe KRKA d.d. po enotnem borznem tečaju delnic na dan 22.01.2008. Enotni borzni tečaj ene delnice družbe Krka d.d. na dan 22.01.2008 znaša 103,09 EUR.
  - Povečanje v višini 12.904.750,00 EUR, kar predstavlja razliko med vrednostjo stvarnega vložka in zneskom 36.100.000 EUR, se bo izvršilo s plačilom v gotovini.

Kljub temu, da je bil sklep o dokapitalizaciji družbe FARMADENT sprejet že leta 2006 je svet Mariborskih lekarn sprejel sklep o dokapitalizaciji družbe FARMADENT d.o.o. na svoji 25. Seji 12.02.2008. Iz raznih dokumentov (Investicijski program, Akt o ustanovitvi družbe Marifarm) pa izhaja, da je osnovni kapital družbe Marifarm d.o.o. samo 32.000.000,00 EUR in ne 36.100.000 EUR kot je bilo dejansko predvideno z dokapitalizacijo, ki bi jo naj vložili v investicijo.

Oddelitev premoženja iz Farmadenta in ustanovitev družbe Marifarm je bila izvedena v enakem znesku kot je bila izvedena dokapitalizacija Farmadenta. Iz delitvenega načrta, ki ga je potrdil takratni Nadzorni svet Farmadenta, svet zavoda in tudi mestni svet MOM (6. oktober 2008) je razvidno, da je bilo z delitvenim načrtom prenesenega 32.000.000 EUR osnovnega kapitala, preostanek do 36.100.000 EUR pa kot ostale nevezane sestavine kapitala (druge rezerve in prenesen čisti poslovni izid). Se je pa v družbi Farmadent povečal osnovni kapital in zmanjšale ostale sestavine kapitala.

V obrazložitvi za soglasje za dokapitalizacijo družbe Farmadent d.o.o. je tudi navedena namenskost dokapitalizacije in sicer za investicijo v izgradnjo proizvodnega in blagovno distribucijskega centra.

V vseh gradivih je bila investicija v MARIFARM ocenjena na 36.100.000,00 € kot tista vrednost, ki je potrebna za izpeljavo projekta kljub temu, da še ni bilo projektov in investicijskega programa ali najmanj DIIP za gradnjo GALENUS, kot se je v začetku imenoval projekt.

Planira se naslednja poraba sredstev:

1. Projektna dok.	891.337,01 €
2. Dovoljenja in soglasja	10.015,02 €
3. Gradbena dela	6.459.689,53 €
4. Elektro inštalacije	2.253.380,07 €
5. Strojna dela	7.260.891,34 €
6. Drugi stroški	500.751,13 €
7. Oprema	17.626.439,66 €
8. Ureditev okolja	250.375,56 €
Skupaj	36.100.000,00 €

V obrazložitvi je bila tudi predvidena dinamika financiranja in sicer v letih 2006, 2007 in 2008 z rokom končanja februar 2009., ko bi se naj začela poskusna proizvodnja generičnih in drugih zdravil ter drugih izdelkov za nego in zdravje.

3. Tehnološki načrt izgradnje tovarne zdravil

Na osnovi izdelave projektne dokumentacije je nastal avgusta 2006 tudi Tehnološki načrt projekta, ki se je takrat imenoval **Projekt GALENUS**. Tehnološki načrt je bil osnova za projektiranje in načrtovanje proizvodnih linij kot tudi za izdelavo Investicijskih programov za izgradnjo farmacevtske tovarne.

Tehnološki proces je bil razdeljen na dva dela in sicer:

- Procesi na oddelku trde zdravilne oblike pri izdelavi tablet in kapsul
- Procesi na galenskem oddelku pri izdelavi posipov, poltrde dermalne farmacevtske oblike, zdravilni čaji in peroralne tekoče farmacevtske oblike.

Investicija je predvidevala opremo za štiri proizvodne linije skupne vrednosti opreme po Investicijskem programu iz leta 2008 v višini 10.044.917,00 EUR Iz nekaterih dokumentov, ki jih je vodstvo družbe Marifarm (g. Milan PUKŠIČ, mag.farm.spec.) posredoval NKBM za reprogramiranje ali novo odobritev kreditov, je možno razbrati, da linije za tabletiranje in kapsuliranje še niso vključene.

Dopolnitev g. Pukšiča

»Ker je celotni projekt oziroma investicija, vključno z nabavo opreme, pridobivanjem EU GMP dovoljenj, prenosom tehnoloških postopkov, zagonu posameznih linij, sledila dinamiki in potrebam (kapacitetam) Krke (zaradi katere je projekt Marifarm sploh nastal). Pri popolnoma vseh procesih (tehnoloških, strojnih, inženiringu, kakovostni in finančni evaluaciji vseh sklopov investicije vse do končnih pogajanj) so sodelovale ekspertne skupine Krke, več 10 strokovnjakov, ki jih je imenoval g.Colarič. V JZZ MLM smo skozi to obliko sodelovanja s Krko pridobivali potrebna znanja, kompetence, naši strokovnjaki so z ekstremnimi prizadevanji sledili dinamiki Krke in vse ključne cilje dosegli v dogovorjenih rokih.

Pomembno: JZZ MLM, Farmadent in Krka so v preteklih več kot 30-ih letih vzpostavili veliko odličnih poslovnih sodelovanj. Izključno na podlagi teh izhodišč in že v letih pred 2004, ko je že v JZZ MLM nastal osnutek proizvodnega projekta, vendar le za galenske neregistrirane izdelke le za lastno lekarniško mrežo (zanj je bilo namenjenih cca 400.000,00 Eur, kar je bilo kasneje preneseno na Marifarm), sta g. Jože Peklar (vodja FRS v JZZ MLM) in direktor JZZ MLM g. Milan Pukšič v dogovoru z direktorjem Krke g. Jožetom Colaričem nadgradila v projekt industrijske proizvodnje z EU GMP dovoljenji in s tem možnost izdelave registriranih zdravil, za znanega, renomiranega, največjega slovenskega proizvajalca zdravil, tj. Krka. Ker se znanja, kompetence pri proizvodnji zdravil, povsod pridobivajo od finalnih faz (pakiranje, za katera veljajo enako strogi EU GMP predpisi kot za vse druge proizvodnje faze) do začetnih (granulacije, briketiranje, tabletiranje, kapsuliranje, filmskega oblaganja), smo temu, na podlagi takrat 50 letnih

izkušenj Krke, sledili tudi v Marifarmu. G.Colarič je najprej JZZ MLM ponudil izdelavo ampuliranih zdravil, vendar smo morali ta projekt že po cca 6-ih mesecih opustiti, ker v Mariboru, zaradi kompleksnih in posledično prepočasnih procesov odločanja, ni bilo mogoče zagotoviti dinamike oziroma pravočasne izvedbe glede na potrebe Krke (njenih tržišč) in ker ni bilo zagotovil, da bomo v Mariboru lahko zagotavljali vodo ustrezne farmacevtske kakovosti za ampulirana zdravila. Projekt proizvodne trdnih zdravilnih farmacevtskih oblik je bil celo primernejši, saj smo tako lahko k industrijski izdelavi zdravil pripojili še proizvodnjo galenskih izdelkov. Projekt Marifarm se je torej od leta 2005 (prvi dogovori z g.Colaričem, ki so se v februarju 2006 parafirali pred predstavniki JZZ MLM, Farmadenta, sveta zavoda MLM, nadzornega sveta Farmadenta in tudi župana MOM g.Soviča) dopolnjeval, spreminjal ter sledil aktualnim dogovorom s Krko in ga ni mogoče obravnavati statično.

Obstaja fotografija vseh udeležencev ob strateškem dogovoru s Krko, ko je g.Colarič vse navzoče nagovoril, da bo potrebno razmisliti tudi o nakupu sosednjih zemljišč, da se bo lahko sledilo trendom (potrebam, rasti) v farmacevtski industriji (kar je Krkin strateški cilj).

Krka namreč, kljub vsakoletnim velikim investicijam v raziskave in razvoj in še višjim vlaganjem v nove proizvodne kapacitete, potrebuje veliko kakovostnih, kompetentnih poslovnih partnerjev, ki zanj izdelujejo ali dodelujejo zdravila (in jih morajo v CTD dokumentaciji vse prijaviti kot »Production site«; kar lahko traja tudi do enega leta v posameznih državah). Proizvodne procese pakiranja najprej zaupajo zunanjim poslovnim partnerjem. Ko pa QA Krke (Quality assurance) potrdi ustreznost poslovnega partnerja in ko se vzpostavi zadostno zaupanje tudi na drugih nivojih, se proizvodni procesi selijo tudi na druge bolj zahtevne proizvodne procese (tabletiranje, kapsuliranje, filmsko oblaganje, granuliranje).«

4. Investicijski program

Za investicijo je bil izdelan delni investicijski program z datumom **Septembra 2008**, ki pa nima nikjer datuma uradnega sprejema in kdo ga je sprejel in kdo je sprejemal spremembe investicijskega programa. V prejetem »Investicijskem programu« razen izdelovalcev oziroma sodelavcev ni naveden ne avtor ne ostali podatki. So pa se v gradivih, ki so bila osnova za odločanje na mestnem svetu o dokapitalizaciji družbe Farmadent in tudi odločitve za gradnjo farmacevtske tovarne sklicevali se na dejansko neobstoječ Investicijski program.

Iz »Investicijskega programa« z letnico september 2008 je v točki 2.1. Viri financiranja investicije predvideno, da bo za investicijo in kot sredstva za zagon proizvodnje potrebno 37,5 mio EUR.

Struktura sredstev:

- Zemljišča na katerih se gradi objekt Marifarm	1,4 mio €
- Prosta likvidna sredstva v obliki denarnih depozitov	12,9 mio €
- Dolgoročne finančne naložbe v obliki vrednostnih papirjev	23,2 mio €

Investicijski program ima nekoliko spremenjeno strukturo vrednosti investicije. Je pa še vedno skupna cena investicije 36.100.000,00 EUR.

Vrednost gradbenih del z instalacijami se je povečala na 24.883.665,00 EUR in strošek opreme se je zmanjšal na 10.044.917,00 EUR. Strošek projektiranja je 1.171.418,00 EUR.

Iz kasnejših poročil o izbiri izvajalcev na osnovi zbiranja ponudb je lahko razbrati, da so vrednosti v Investicijskem programu (september 2008) dokaj točne in se je celotna investicija peljala na te vsote.

Otvoritvena bilanca, ki je bila izdelana za potrebe Investicijskega načrta je upoštevala celotno investicijo v višini 36.100.000,00 EUR.

Iz »investicijskega programa« je možno tudi razbrati, da kljub sklepu Mestnega sveta MOM z dne 06.10.2008 (GMS 395) o višini oddelitve družbe Farmadent za ustanovitev nove družbe Marifarm d.o.o. v višini 37.519.50000 EUR je bila dokapitalizacije firme Marifarm d.o.o. ta opravljena le v višini 34,7 milijona € in to 23.195.250,00 EUR v vrednostih papirjih (delnice KRKA), 7.048.613,27 EUR v vrednosti zgradbe, ki se je že gradila. V bilanci sredstev izstopajo kratkoročne finančne naložbe kot kratkoročna posojila v višini 5.650.000,00 EUR. Za kakšna kratkoročna posojila so namenjena sredstva ni pojasnil v tekstovnem delu »Investicijskega programa«. V sklepu mestnega sveta MOM in obrazložitvi gradiva GMS 395 pa je pojasnjeno, da naj bi to bile kratkoročne finančne naložbe, ki jih je imel Farmadent. Ali so te naložbe tudi dejansko plačane seveda ni podatkov.

Za kratkoročna posojila v višini 5.650.000 EUR je podano pojasnilo v **Delitvenem načrtu** družbe Farmadent ob oddelitvi in ustanovitvi družbe Marifarm d.o.o. Dokapitalizacija družbe Farmadent je bila izvedena tudi z 12,9 mio EUR gotovinskega vplačila in ta sredstva so se do oddelitve delno porabila za poplačilo izvajalcem gradbenih del v vrednosti 7.048.613,27 EUR, ostala pa so se začasno naložila kot depozit na banko in kot dano kratkoročno posojilo v višini 5,65 mio EUR.

V »investicijskem programu« se je predvidevalo, da se bo kljub ugodni strukturi virov financiranja (lastni viri) zaradi optimalne strukture kapitala novoustanovljene družbe, predvidelo tudi financiranje iz naslova zunanjih virov (kreditni). Z sodelavci pri nastajanju »Investicijskega programa« so bili dr. Žan J. Oplotnik in mag. Boštjan Brezovnik.

Odločitve o zunanjih virih financiranja (posojilo, repro posel, leasing, izdaja obveznic), bi se naj sprejemale na podlagi izračuna razmerij med višino stroškov financiranja v trenutku, ko se pojavi potreba po plačilu investicijskih stroškov in predvidene spremembe donosnosti vrednostnih papirjev (delnice KRKA). To odločitev bi po mnenju komisije moral sprejemati nadzorni organi povezanih družb. Pomembno je tudi, da v stroških investicije nikdar niso bili ovrednoteni stroški financiranja. V kolikor bi se za izgradnjo jemala druga (kreditna) sredstva. Danes so stroški financiranja glede na to, da se je investicija peljala izključno s kreditnimi sredstvi izjemno veliki. Glede na to, da pa sta firmi FARMADENT in MARIFARM v lasti javnega zavoda Lekarna Maribor, bi o tem moral biti vsaj seznanjen in dajati soglasje tudi ustanovitelj in lastnik družbe na ustreznih organih. Po znanih podatkih in dokumentih takšnih odločitev ni bilo. Torej so bila tveganja izjemno velika.

»Investicijski program« je imel izdelano poslovanja družbe Marifarm d.o.o. tako po optimističnem kot tudi po pesimističnem scenariju. Po optimističnem scenariju naj bi družba Marifarm začela pozitivno poslovati po dveh letih. Po pesimističnem pa po štirih letih poslovanja. »Invest program« predvideva po optimističnem scenariju notranjo stopnjo donosa 13,87%, po pesimističnem pa 9,91%. Največja napaka tega programa je, da noben scenarij ne predvideva realnih stroškov financiranja kot tudi odplačila kreditov. Vse je delano na osnovi lastnega kapitala. Še večji problem pa je, da poslovnih partnerjev razen Krke in Alkaloida ni, oziroma se komaj sedaj iščejo nove poslovne povezave.

Model financiranja in optimalna finančna konstrukcija projekta Marifarm je vodja projekta Marifarm predstavil svetu zavoda na 22. redni seji sveta zavoda dne 24.9.2007 svet zavoda se je z investicijo samo seznanil in je glede na pristojnosti ni potrjeval temveč je takratni direktor g. Pukšič sam podpisal investitorsko Pogodbo z izbranim izvajalcem.

Glede na datum nastajanja »Investicijskega programa«, ki je na voljo, upravičeno dvomimo, da je projekt sploh imel kakšen Investicijski program, ki bi bil verodostojen in po katerem bi lahko tudi izračunali donos in uspešnost investicije. V to smo prepričani tudi na osnovi izjave g. Pukšiča, ki je izjavil, da je projekt nastajal s tesnim sodelovanjem s KRKO, ki je dejansko tehnološko vodila celotno investicijo.

5. Poročilo o poteku izbora izvajalca

Komisiji je bilo predloženo Poročilo o poteku izbora izvajalca gradbenih del. Farmadent d.o.o. je bil nosilec investicije. V tistem času je imela družba FARMADENT d.o.o. tudi svoj nadzorni svet, ki je potrjeval odločitve vezane na investicijo.

Delitev družbe FARMADENT na novoustanovljeno družbo MARIFARM je bila opravljena šele koncem leta 2008, ko je bila ustanovljena družba MARIFARM d.o.o. z delitvijo družbe Farmadent.

Mestni svet Mestne občine Maribor je na svoji 20. redni seji dne 6.10.2008 sprejel (35. točka) sklep o izdaji soglasja za oddelitev premoženja družbe Farmadent d.o.o. z ustanovitvijo družbe Marifarm d.o.o.:

46. sklep

Na podlagi določila drugega odstavka 20. člena Zakona o zavodih (ZZ) izda Mestni svet Mestne občine Maribor soglasje za oddelitev premoženja družbe Farmadent d.o.o. v vrednosti 37.519.500 EUR z ustanovitvijo nove družbe Marifarm d.o.o.

Iz poročila o izboru izvajalca gradbenih del je razvidno, da ni bilo javnega razpisa temveč so k oddaji ponudb povabili štiri gradbena podjetja in sicer Begrad d.o.o. iz Novega Mesta, Stavbar Gradnje d.o.o., Konstruktor VGR d.o.o. in MTB d.o.o. Iz poročila je razvidno, da so opravili tudi pogajanja in da je bilo izbrano podjetje MTB d.o.o., ker so izpogajali 14% komercialni popust in je bila tako končna cena **11.265.966,71 €**, kar je pomenilo najcenejšo ponudbo. O podpisu pogodbe je bil svet zavoda samo obveščen in Pogodbo z izvajalcem je podpisal g. Pukšič direktor družbe Farmadent. Člani sveta se niso želeli opredeliti do podpisa pogodbe. So pa bila gradbena dela po ponudbi MTB d.o.o. višja za slabih **5 milijonov €**. Iz gradiva ni nikjer razvidno, da bi kdo tej ugotovitvi nasprotoval.

Na vprašanje, ki ga je potrebno pojasniti je, kdo je odobril za skoraj 100% višjo vrednost investicije v gradbena dela. Zakaj se ni izvedel javni razpis in zakaj se ni ponovil razpis, če se je vedelo, da za skoraj 100% presega ocenjeno vrednost iz investicijskega programa.

Na ta vprašanja je bil samo odgovor, da je FARMADENT d.o.o., ki je bil nosilec investicije gospodarska družba in zato ni zavezanec za javna naročila.

Dopolnitev g. Pukšiča:

»Analizo vseh ponudb (kakovostno in finančno) je v celoti izvedla Krka. Direktor Marifarma je želel od najcenejšega ponudnika v pogajanjih zahtevati pri vsaki razpisnih postavki najnižjo ceno (kar je poslovna sekretarka v MLM, ki je skrbela za celotno dokumentacijo na projektu po navodilu direktorja tudi pripravila), ki jo je ponudil kateri koli izmed ponudnikov. Vendar je glavni vodja nadzornikov s strani Krke takšen način zavrnil, saj je po analizi vseh specifikacij zatrdil, da so ponudniki različno sestavljali kalkulacijske sklope (da so posamezni ponudniki stroške prištevali k različnim postavkam) in da zato takšen način najnižje cene po postavkah ni sprejemljiv. Glavni nadzornik Krke je ob primerjavi kalkulacijskih sklopov v ponudbah imel možnost te cene primerjati s cenami, ki jih je pri svojih projektih takrat dosegala Krka. To je tudi edina prava in smiselna primerjava. Vodstvu Marifarma ni bilo posredovano prav nobeno sporočilo Krke, da bi cene v teh ponudbah pomembno odstopale, je pa bilo posredovano sporočilo, da je v postopku pogajanja še možno doseči določen komercialni popust, kar je tudi sledilo. Predstavnikom NS Marifarma kakor gradbenemu odboru, ki je prav tako spremljal vse faze projekta, so bile sproti predstavljene podrobne informacije, pred podpis pogodb oziroma v tem primeru pred položitvijo temeljne plošče (pogodba je bila podpisana ob prisotnosti udeležencev ob položitvi temeljne plošče – obstaja fotografija).«

6. Poročilo o poteku izbire izvajalca za strojno opremo in elektro inštalacije

Komisiji je bilo tudi predloženo poročilo o poteku izbire izvajalca za strojne in Elektro inštalacije in za čiste prostore. Izbor izvajalcev se je vršil enako kot za gradbena dela na osnovi povabila za oddajo ponudb. Ob različnih postopkih in nekoliko drugačnih ponudbah je bila odločitev komisije, da odda dela podjetju MTB d.o.o. kot nosilcu izvajalcev in to s podizvajalci, ki so prav tako oddali svoje ponudbe. Za podizvajalce MTB d.o.o. so bili izbrani LOGO –TECH in TABGA za Elektro dela, za strojne inštalacije, tehnološke medije kot tudi za celoten CNS nadzorni sistem pa so bili izbrana naslednja podjetja: Makro 5, Brinox in Metronik. Skupna vrednost Elektro in strojnih instalacij je bila 12.200.00,00 € in končna cena po podpisanih aneksih **13.664.815,97 €**, kar predstavlja za cca 1.300.000,00 € več kot je bilo predvideno v Investicijskem planu, ki ga je **posredno** potrdil MS MOM.

7. Nabava opreme

Nabava opreme je bila ocenjena na dobrih 17.600.00,00 EUR kar je dejansko predstavljalo skoraj polovico vseh sredstev, ki so se načrtovala za investicijo. Po izvedbi gradbenih in inštalacijskih del ter projektiranja in dodatnih del je za opremo ostalo samo dobrih 11.654.425,00 EUR kar je za cca 6.000.000,00 EUR manj kot je bilo načrtovano. Ob tem pa se ni kupila oprema, ki bi lahko omogočila granulacijo, tabletiranje, filmsko oblaganje, kapsuliranje generičnih zdravil, saj je sedaj vgrajena oprema (od te je nekaj stare od KRKE; izdelava šumenk in ena pakirna linija).

Po navedbi g. Pukšiča

» je zaradi tega Marifarm pridobil v izdelavo večje število dodatnih izdelkov Krke namenjene proizvodnim procesom pakiranja. V Marifarm se je tudi racionalno preselila vsa še uporabna proizvodna oprema iz Galenskega laboratorija MLM iz Tkalskega prehoda, za katero so bili specifično načrtovani tudi proizvodni prostori.

Javna razkrivanja informacij o investiciji so vseskozi slabila pogajalske možnosti Marifarma in sočasno oteževala sledenje časovni dinamiki in zahtevam, ki jih je Marifarmu postavljala Krka.

Krka je izvajala vse oblike nadzora (HVAC, CNS, voda, čisti prostori, tehnološki procesi, instalacije, gradnja, kakovostna in finančna evaluacija ponudb, idr.) nad projektom Marifarm in dajala usmeritve, saj so bili edini, ki so imeli izkušnje pri izgradnjah farmacevtske tovarne (vodja vseh nadzornikov je pred tem že vodil izgradnjo farmacevtskih tovarn v Varšavi, na Jastrebarskem, v Moskvi, v Novem mestu, ..).«

Zaključek:

Na osnovi znanih dokumentov in sklepov ter dopolnitve s strani strokovnih služb JZZ Mariborske lekarne Maribor in g. Pukšiča, ki je bil vodja investicije in direktor ter najodgovornejši za investicijo lahko na osnovi teh ugotovitev ugotavljamo:

- da je gradbenemu odboru poročal gospod Pukšič,
- da so bile napravljene določene drugačne izvedbe, kot so bile načrtovane na samem začetku,
- da se zaradi zunanjih okoliščin ni dalo popolnoma slediti sprejetemu Investicijskemu programu in tudi natančneje ni bilo mogoče opredeliti investicije,
- in verjetno tudi na osnovi že znanih razlogov zaradi gospodarske krize, ki se je začela leta 2008, ni bilo možno natančneje opredeliti samostojne strateške pozicije družbe Marifarm d.o.o. Zunanji dejavniki (politični, ekonomski, posledično dinamično

spreminjanje interesov Krke) so pomembno vplivali na potrebo za prerazporejanje investicijskih sredstev oziroma morebiti kasneje za višja investicijska sredstva, kot se je prvotno načrtovalo, saj se je investiralo z dolžniškim kapitalom in ne lastnimi sredstvi.

- Izveden ni bil javni razpis, ampak se je uporabilo način, ki ga uporablja Krka pri vseh svojih investicijskih projektih.
- Nekoliko »bode v oči« dejstvo, da je vsa dela dobilo podjetje MTB d.o.o., ki pa ni imelo lastnega razvoja in prav tako ni imelo dovolj strokovnih referenc pri izvedbi tako zahtevnega projekta kot je gradnja tovarne zdravil in to v tako velikem obsegu. Zaradi naštetih okoliščin je Krka MTB-ju potrjevala podizvajalce, ki jih je le-ta lahko izbral šele po potrditvi.

Po navedbi g. Pukšiča:

»Ker procesi tabletiranja, kapsuliranja, granuliranja, filmskega oblaganja, s Krko še do danes niso dogovorjeni, tudi ta oprema, še ni nabavljena in postavljena.

Le s proizvodnjo pakiranja gotovih izdelkov za Krko bi lahko Marifarm v cca 5. do 7-ih letih posloval pozitivno. Za toliko časa je bila sklenjena pogodba o strateškem oz. dolgoročnem poslovnem sodelovanju s Krko, ki je natančno določala cene in letne proizvodne kapacitete za pakiranje pretisnih omotov, ob pogoju, da bi smel delnice Krke pravočasno uporabiti za investicijo in se posledično ne bi rabil zadolžiti. Obenem je bilo pred začetkom projekta načrtovano, da se v tem času vzpostavijo in združijo službe, ki bodo kompetentno obvladovale vse druge poslovne funkcije (raziskave in razvoj, registracije, marketing, prodaja, poleg SMK, QA in QC) ter razvile določene lastne (ali druge) izdelke do nivoja registriranih izdelkov za globalna tržišča.

Iz zapisnikov sveta zavoda JZZ MLM in NS Marifarma je razvidno, da Marifarm ni smel realizirati projekta na način, ki bi ga krepil in kot je bil zasnovan, ampak je moral galenski del izločiti, prav tako ni smel združiti strokovnih in poslovnih služb.

Marifarm je torej moral slediti odločitvam, ki so bile sprejete pri nadzornih organih zavoda in družbe, obenem pa je moral slediti povečanim potrebam v finalno proizvodnjo izdelkov, tj. v povečanje proizvodnih pakirnih linij (ker so tam ozka grla v proizvodnji največja) in zmanjšanim potrebam v predhodne proizvodne faze, ki so tehnološke zahtevnejše in je med partnerji potrebnega več strokovnega poznavanja in tudi več zaupanja, ki se po večletnem poslovnem sodelovanju tudi vzpostavi. S prenosom teh kompleksnih tehnoloških postopkov bi Krka razkrivala Marifarmu tudi svoj »know how«, ki se pa v primeru vstopa drugih subjektov v Marifarm, lahko zlorabi oziroma odtuji.

Za prenos tehnoloških postopkov za cca 15 izdelkov je g. Colarič zadolžil naslednje osebe: člana uprave, direktorja inženiringa, direktorja proizvodnje in logistike. Seznam omenjenih 15 izdelkov je bil izhodišče inženiringu Krke pri načrtovanju proizvodnih procesov in proizvodnih prostorov v Marifarmu, k čemur so priključili še izdelke in proizvodne procese za izdelke galenskega laboratorija.

Načrtovanje in prenos tehnoloških postopkov vedno poteka postopno v več letnih ciklih od proizvodnih procesov pakiranja, do proizvodnih procesov kapsuliranja, briketiranja, tabletiranja, granuliranja, filmskega oblaganja. In temu sledi nabava potrebne opreme«.

Predlog sklepov Sveta JZZ Mariborske lekarne:

1. Svet zavoda ugotavlja, da je celotno investicijo vodil g. Pukšič, ki je tudi bil podpisnik vseh Pogodb vezanih na investicijo v MARIFARM in je zato osebno odgovoren za slabo vodenje projekta izgradnje tovarne zdravil MARIFARM.

2. Soodgovoren za slabo vodenje investicije je tudi Nadzorni svet podjetja Farmadent d.o.o. in Svet javnega zdravstvenega zavoda Mariborske lekarne Maribor, ker niso v skladu s svojimi pristojnosti nadzirale in potrjevale investicijski projekt izgradnje tovarne zdravil MARIFARM.
3. Investicija v tovarno zdravil se je vodila brez ustreznih investicijskih programov na podlagi katerih bi lahko ustrezno nadzirali ekonomske učinke investicije.
4. Pri načrtovanju in vodenju investicije je tako strokovno kot tudi tehnološko po navedbah g. Pukšiča sodelovalo podjetje KRKA d.d., ki je obljubljala dolgoročno poslovno sodelovanje, ki pa se sedaj dejansko zmanjšuje in ne povečuje.
5. Odločitve o financiranju projekta tovarne zdravil z dolžniškim kapitalom in ne lastniškim ni možno določiti, saj ni ustreznih sklepov.
6. Vrednost investicije se dejansko ni povečala nad planirano vrednostjo 36.100.000 EUR in to na način, da se ni nabavila ustrezna tehnološka oprema, ki bi omogočila, da bi lahko tovarna delovala tudi na področju proizvodnih procesov kapsuliranja, briketiranja, tabletiranja, granuliranja, filmskega oblaganja.
7. Sedanje težave nesolventnosti podjetja MARIFARM d.o.o. so tudi zato, ker se ni vzpostavilo poslovno sodelovanje s KRKO d.d. kot je bilo po navedbah g. Pukšiča že dogovorjeno.

Pripravil: Bogdan ČEPIČ, vodja delovne skupine

Maribor, 26.03.2015